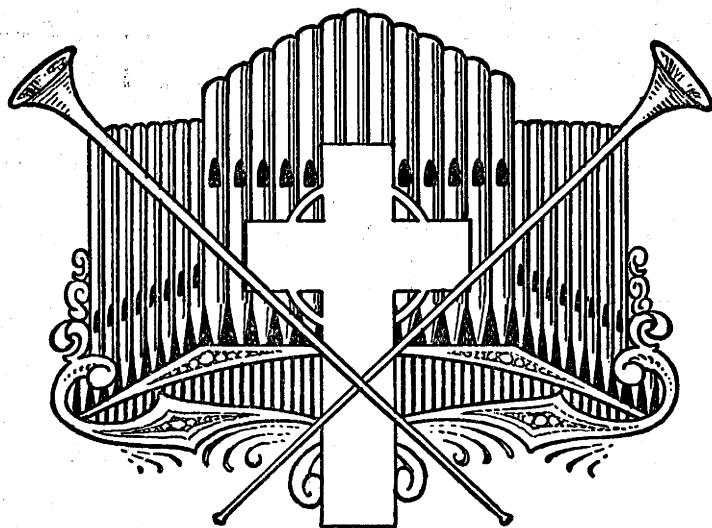

TIDSKRIFT
FÖR
KYRKOMUSIK
OCH
SVENSKT GUDSTJÄNSTLIV

ORGAN FÖR
SÄLLSKAPET KYRKOSÅNGENS VÄNNER
OCH
SVERIGES ALLMÄNNA ORGANIST- o. KANTORSFÖRENING

UNDER MEDVERKAN AV INTENDENTEN BENGT CNATTINGIUS, LINKÖPING, KYRKO-
HERDEN, TEOL. LIC. KNUT PETERS, SÖNDRUM OCH MUSIKDIREKTÖREN
SVANTE SJÖBERG, KARLSKRONA

UTGIVEN AV DOMKYRKOVICEPASTOR ARTHUR ADELL, LUND

15 Maj

NIONDE ÅRGÅNGEN N:o 5

1934

STOCKHOLM, SVENSKA KYRKANS DIAKONISTYRELSES BOKFÖRLAG

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

UPPSATSER.

	} Sid.
<i>Adell, A.</i> : 1531 års svenska mässa och den gamla kultsången	32, 49
— — Hymn på Kristi himmelfärdsdag	65
— — Trefaldighetstidens benedicamus	134
Alternativa koraler till nya psalmer:	
Recension	104
Musikaliska Akademiens utlåtande	149
Centralstyrelsens för Sveriges allm. Organist- och kantorsförenings utlåtande ..	151
Kyrkosångens Vänners utlåtande	161
<i>Berthelsson, B.</i> : Nutida kyrkovård och kyrkokonst	132
<i>Björk, Sv.</i> : Kapitlet »Ordning medh kyrkesong» i 1571 års kyrkoordning	67, 85
<i>Cnattingius, B.</i> : Kyrklig konst 1933	56
— — Tävlingen om kyrka i Johannesberg i Göteborg	90
— — Mellansvenska barockpredikstolar	182
<i>S. Colliander</i> : Böcker om talkonst	164
<i>Hambraeus, A.</i> : Alternativ eller icke till Nya psalmer	105
<i>Hellerström, A. O. T.</i> : Kyrie eleison,	1, 18
Inför korset	17
<i>Lindeberg, G.</i> : Skolans andakter	11
<i>Olsson, O.</i> : Svante Sjöberg	97
<i>Palmer, E.</i> : Veckans tideböner	123
<i>Peters, K.</i> : Svenska psalmen 265	113
— — Det nya psalmboksförslaget	124
<i>Rosenqvist, C.</i> : Den »nya» kyrkoorgeln	119
— — Det »klangliga» materialet i den nya kyrkoorgeln	145
<i>Runbäck, A.</i> : De alternativa korallerna	104
<i>Schedin, Gunh.</i> : Silbermannskolan i grevskapet Bayreuth	5
— — De lübska kyrkoorglarna under medeltiden	53
— — Ostpreussens största orgelverk	185
<i>Silbermann, J.</i> : Dania Sonans	24
<i>Sjöberg, S.</i> : Herr Zettergren contra sin förening	159
<i>Sjöblom, E.</i> : O, Nådens konung (hymn)	81
<i>Sörensen, H.</i> : Kristus og de hellige menn i kunsten	65
Tjänstgöringsreglemente för organister, kantorer och klockare	81, 177
<i>Weman, H.</i> : Engelsk korallbok	100
<i>Wester, B.</i> : Gotiskt väsen och gotisk form i orgel	153
<i>Zettergren, N. G.</i> : Organist- och kantorsföreningarna	130
<i>Ahlén, W.</i> : Svensk orgelkonst under 1933	38

UTFÖRLIGARE REDOGÖRELSE FÖR KURSER M. M.

	Sid.		Sid.
Samverkan mellan präster och konstnärer	42	Kyrkomusikaliska kursen i Katrineholm	137
Koralveckan i Båstad	70, 140	Instruktionskurs i Kusmark	191
Utställningen »Nutida kyrkovård och kyrkokonst» i Uppsala	132	Tävlingen om ny kyrka i Göteborg ..	90
		Samvaro för gemensam bön och sång i Lund	173

RECENSIONER.

	Sid.		Sid.
NYUTGIVNA BÖCKER OCH SKRIFTER.		<i>Cornell-Wallin</i> : Uppsvenska målarskolor på 1400-talet	45
<i>Adell-Peters</i> : Veckans tideböner	123	<i>Eklund, J. A.</i> : Psalmboksförslag	124
<i>Block, G. E.</i> : Örby pastorats äldsta kyrkor	76	<i>Engström, L. M.</i> : Communion thoughts	143
<i>Borggård-Carlsson-Dalby-Friberg</i> : För scoutlivet	144	<i>Fredlund, S. F.</i> : Predikningar	47
<i>Brilioth, Y.</i> : Svensk kyrkokunskap ..	188	<i>Geister, Chr.</i> : Skolesång	93
<i>Böser, F.</i> : Der rhythmische Vortrag ..	93	<i>Helander, D.</i> : Liturgiska utvecklingen i Sverige	189
		<i>Hoppe, R.</i> : Elias Martin	15

	Sid.		Sid.
<i>Hultgren, G. M.</i> : Ur Jesper Svedbergs psalmskatt	29	<i>Bond, A.</i> : Visa från Leksand	92
<i>Höfer, Fr.</i> : Instrumentationslehre	176	<i>Bruun, J.</i> : Dansk højmesse og Tidesang	174
<i>Jacobsson, J.</i> : Göteborgs och Bohus läns kyrkor	45	<i>Colleen, H.</i> : Tolv små visor	28
<i>Johansson, A.</i> : Morgonandakten i skolan	11	<i>Croce, G.</i> : 14 vierstimmigen Motetten	91
<i>Kolmodin, O.</i> : Morgonvisor och aftonpsalmer	59	English Hymnal	100
Kyrkliga byggnader (Nordisk kultur)	94	<i>Eklöf-Gustafsson-Wikander-Ahlén-Överström</i> : Skolkören	28
<i>Lawson, E.</i> : Christina Nilsson vivt to Brockton	143	Forspil til Salmemelodier	142
<i>Lundahl, F.</i> : Förtröstan	46	95 Forspil til Salmemelodier	143
<i>Lundberg, E.</i> : Visby kyrkoruiner	190	<i>Gölz, R.</i> : Chorgesangbuch	160
<i>Luther, M.</i> : En årgång predikningar	47	<i>Hannikainen, I.</i> : 7 andliga sånger ..	92
<i>Nystedt, O.</i> : Ett kyrkoår	77	<i>Hult, J.</i> : Jungfrun hon går i ringen ..	141
<i>Ortved, E.</i> : Cistercienserorden og dens klostre i Norden	75	<i>Händel, G. F.</i> : Arioso	92
<i>Preuss, H.</i> : Martin Luther, der Prophet	59	<i>Jobs, A.</i> : Sången	160
<i>Sartori, P.</i> : Das Buch vom deutschen Glocken	93	<i>Knab, A.</i> : 16 Chorale	142
<i>Schæfer, P.</i> : Katholische Wiedergeburt der engl. Kirche	95	<i>Lassus, O.</i> : 13 kurze Motetten	91
<i>Smets, P.</i> : Die Orgelregister	175	<i>Lindberg, O.</i> : Den signade dag	72
—»— Neugeistlicher Orgelbau	176	<i>Maasalo A.</i> : 17 andliga sånger	74
<i>Stenius, J.</i> : Svensk kyrkokonst	76	<i>Morén, J.</i> : Ave crux	172
<i>Svensson, S. E.</i> : Harmonilära	29	<i>Nordqvist, R.</i> : Psalm och sång	74
Technik des Kunsthandwerks	77	<i>Nyvall, J.</i> : Lovsång	48
<i>af Ugglas, C. R.</i> : Kyrkligt guld- och silversmide	15	<i>Olson, D.</i> : 40 korälpredudier	143
<i>Weber, R.</i> : Die Orgel der Gabler und Holzheu	29	—»— Påskhymn m. fl.	60
<i>Wentz, H.</i> : Den Wallinska psalmboken	189	—»— Se, Jesus är ett tröstrikt namn	73
<i>Widdig, S.</i> : Dansk Messe, Tide- og Psalmesang	13	Olsson, O.: O Gud som åter tänder ..	72
<i>Akesson, E.</i> : Det nya psalmboksförslaget	176	<i>Pedersen, M.</i> : Pratum spirituale	24
		<i>Pergament, M.</i> : Vårvisa	142
		<i>Peters-Runbäck</i> : Introitus till högmässan på de stora högtidsdagarna ..	44
		<i>Petersén, G.</i> : Herre är det du	141
		<i>Pitoni</i> : Hymn på adventssöndagen ..	92
		<i>Raasted, N. O.</i> : Psalm 42	141
		<i>Renner, J.</i> : Te Deum laudamus	92
		<i>Runbäck, A.</i> : Stå upp vår ljus	15
		<i>Saul, F.</i> : Två svenska folkvisor	74
		<i>Solén, O.</i> : Uplandssången	143
		<i>Strauss, R.</i> , Donau, sjung	143
		<i>Sundblad, H.</i> : Tre duetter	93
		<i>Widéen, I.</i> : Se, vi gå upp till Jerusalem	73
		<i>Widmann, W.</i> : Gesänge von alten Meistern	91
		<i>Wikander, D.</i> : Såsom hjorten trängtar	15
		—»— Hosianna m. fl.	48
		<i>Ahlén, W.</i> : Lov vare dig, o Jesu Krist, korälpärtita för orgel	14
		—»— Sommarpsalm	142
		Ett flertal körsånger omnämnda i körrevyn	73

KORTARE MEDDELANDEN.

	Sid.		Sid.
Val	16, 48, 64, 80, 114, 176	Centralstyrelsen	31, 168
Avlagda examina	32, 95, 167	Stiftskretsarna	96, 108, 139
Lägre organistexamen	80, 167	Sveriges kyrkosångsförbunds centralråd	31
Kyrkosångens Vänner: Centralkommittén	31, 62, 78	—»— i Stockholm	16
—»— Orgelrådet	26	Musikaliska akademien	32, 64, 80, 95
Sverige allm. Organist- och Kantorsförening:		Från Tyskland	16, 64, 80
		Från Norge	64, 110

Tidskrift för Kyrkomusik och Svenskt Gudstjänstliv

Redaktionens adress:
Bredgatan 14, Lund. Tel. 658.

Expeditionens adress: Svenska Kyrkans
Diakonistyrelsens Bokförlag, Stockholm 7.

Tel. 23 24 05.

Postgiro 675.

Tidskriften utkommer med 1 nummer
den 15 i varje månad. För juli—aug.
utkommer ett nummer den 1 aug.

Prenumerationspris: å posten, i bok-
handeln eller direkt från förlaget: kr.
4:50 pr år.

Annonspris: 20 öre pr mm. enkel spalt.
Rabatt vid större annons och vid upp-
reppning av annons i flera nummer.

Detta nummer innehåller bland annat:
Hymn på Kristi himmelfärdsdag. — Konst-
när *H. Sørensen*, Oslo: Kristus og de hellige
menn. — Pastor *S. Björk*, Lund: 1571 års
kyrkoordning. — Korälvekan i Båstad. —
Recensioner. — K. S. V:s årsredogörelse.
— Meddelanden.

KYRKLIGA TEXTILIER

FANOR ▽ STANDAR ▽ MATTOR

M. M.

LIBRARIA

LÄSTMAKAREGATAN 30, STOCKHOLM

nottryk
NORDISK NODETIK- OG TRYKKERI
SAMT LITOGRAFISK ETABLISSEMENT
GRUNDELAGT 1894
ST. KONGENS GADE 63.
KØBENHAVN

TELEFONER:
3304
13057

Telegr. Adr. Nodestikog, Köpenhamn

Anbefalles i Herrar Förläggares och
Kompositörers välvilliga åtanke vid
behov av nottryck i förstklassigt
utförande till billigaste pris ●

Mångårig leverantör till
Sveriges största förlag

Skicka oss Edert manuskript och
vi sända Eder omgående offert

Kyrkokalender.

för Trefaldighetstidens förra del.

Allmän Kyrkobön: Alternativ I, utom på
III. Böndagen. Alternativ II.

FÖRSTA SÖNDAGEN EFTER TREFAL- DIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 221; 440. Psalt. 89: 15—19. Dan.
5: 23 b—30.

För högmässan:

Sv. psb. 455: 1; 221; 577: 4; 578: 1—5 [153:
14, 15; 155]; 119: 5.

För aftonsången:

Sv. psb. 135: 2—4; 194: 2—4; 22.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 4 juni. Sv. psb. 430: 3; 430: 5. Psalt.
36: 2—10. Kol. 3: 1—4: 1.

Tisd. 5. Sv. psb. 187: 7—8; 187: 9—10. Psalt.
42: 2—6. Kol. 4: 2—18.

Onsd. 6. Sv. psb. 203: 1—2; 203: 3—4. Psalt.
71: 17—23. Efes. 1: 1—2: 10.

Torsd. 7. Sv. psb. 643: 1—2; 643: 8. Psalt.
16: 1—11. Efes. 2: 11—3: 21.

Fred. 8. Sv. psb. 147: 1—2; 147: 3. Psalt
4. Efes. 4: 1—5: 2.

Lörd. 9. Sv. psb. 221: 2; 221: 3. Psalt. 24:
1—6. Efes. 5: 3—33.

ANDRA SÖNDAGEN EFTER TREFAL- DIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 164; 440. Psalt. 36: 6—11. Hos
11: 1—9.

För högmässan:

Sv. psb. 163: 4, 5. 164: 1—4. 130: 8. 153: 1,
2. [164: 5. 155]. 163: 7.

För aftonsången:

Sv. psb. 134: 1—3; 421: 2—5; 119: 4.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 11. Sv. psb. 419: 1; 421: 4—5 (afton:
442: 1, 2; 442: 9). Psalt. 103: 1—13. Efes.
6: 1—24.

Tisd. 12. Sv. psb. 163: 4; 163: 6—7. Psalt.
30: 2—13. Hebr. 1: 1—2: 18.

Onsd. 13. Sv. psb. 607: 1—2; 607: 3. Psalt.
37: 1—6, 23—28. Hebr. 3: 1—4: 16.

Torsd. 14. Sv. psb. 219: 1—2; 219: 4. Psalt.
18: 29—35. Hebr. 5: 1—6: 20.

Fred. 15. Sv. psb. 200: 3—4; 200: 5. Psalt.
22: 24—32. Hebr. 7: 1—28.

Lörd. 16. Sv. psb. 323: 1, 2; 323: 3. Psalt.
65: 2—9. Hebr. 8: 1—9: 14.

TREDJE SÖNDAGEN EFTER TREFAL- DIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 192: 3—7; 440. Psalt. 80: 2—4, 15
—20. Hes. 34: 11—16.

För högmässan:

Sv. psb. 187: 1—3; 192: 5—7; 21: 1; 119: 2—5.
[153: 1—3. 157.] 184: 6.

För aftonsången:

Sv. psb. 246; 210: 1—4; 257: 10, 11.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 18. Sv. psb. 423: 1; 423: 3—4; (afton:
440: 1; 440: 3—4.) Psalt. 103: 15—22. Hebr.
9: 15—10: 18.

Tisd. 19. Sv. psb. 583: 1; 583: 3—4. Psalt.
34: 2—9. Hebr. 10: 19—39.

Onsd. 20. Sv. psb. 532: 1—2. 532: 5. Psalt.
25: 4—14. Hebr. 11: 1—22.

Torsd. 21. Sv. psb. 31: 1; 31: 3—4. Psalt.
23. Hebr. 11: 23—12: 3.

Fred. 22. Sv. psb. 197: 1; 197: 3—4. Psalt.
55: 2, 5—9, 23. Hebr. 12: 4—29.

Lörd. 23. Sv. psb. 643: 1—2; 643: 8. Psalt.
92: 2—8, 13—16. Hebr. 13: 1—25.

**DEN HELIGE JOHANNES DÖPARENS
DAG.**

(Röd skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 394; 440. Psalt. 1. Jes. 40: 12—18.

För högmässan:

Sv. psb. 394: 1, 2; 644; 324: 4—5; 3: 1—4.
[157: 8—9. 16.] 643: 5, 6.

För aftonsången:

Sv. psb. 16: 1—4; 644; 402: 2.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 25. Sv. psb. 428: 1—2; 428: 3 (afton:
438: 1; 438: 4—5.) Psalt. 108: 2—7. Luk.
1: 1—25.

Tisd. 26. Sv. psb. 252: 1—2; 252: 3. Psalt.
116: 1—9. Luk. 1: 26—56.

Onsd. 27. Sv. psb. 141: 9—11; 141: 12—14.
Psalt. 141: 1—4. Luk. 1: 57—80.

Torsd. 28. Sv. psb. 285: 1; 285: 4—5. Psalt.
138. Luk. 2: 1—20.

Fred. 29. Sv. psb. 195: 1—2; 195: 4. Psalt.
77: 2—15. Luk. 2: 21—52.

Lörd. 30. Sv. psb. 325: 5; 325: 7—8. Psalt.
100. Luk. 3: 1—22.

**FEMTE SÖNDAGEN EFTER TREFAL-
DIGHET.**

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 129; 440. Psalt. 25: 4—9. 1 Sam.
3: 1—10.

För högmässan:

Sv. psb. 325: 6, 7; 129: 1—3; 168: 4, 5; 163:
5—7. [164: 5. 157.] 172: 7, 8.

För aftonsången:

Sv. psb. 137: 1—4; 285: 2—5; 276: 6.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 2 juli. Sv. psb. 430: 6; 430: 7. Psalt.
89: 2—7, 12—16. Luk. 4: 1—30.

Tisd. 3. Sv. psb. 164: 1—2; 164: 5. Psalt.
116: 12—19. Luk. 4: 31—5: 11.

Onsd. 4. Sv. psb. 553: 1—2; 553: 7. Psalt.
84. Luk. 5: 12—39.

Torsd. 5. Sv. psb. 192: 3—4; 192: 5. Psalt.
91: 1—6, 10—16. Luk. 6: 1—19.

Fred. 6. Sv. psb. 144: 1—2; 144: 5. Psalt.
86: 1—13. Luk. 6: 20—49.

Lörd. 7. Sv. psb. 541: 1, 2. 541: 3. Psalt.
107: 1—9. Luk. 7: 1—23.

MISSIONSDAGEN.

(Röd skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 139: 1—4; 652. Psalt. 117. Jes.
43: 10—13.

För ottesången:

Predikotext: Rom. 15: 9—13. Sv. psb.
540; 535.

För högmässan:

Predikotext: Apg. 13: 46—49. Sv. psb.
118: 1; 139; 68: 4, 5; 538. [45: 8. 153.]
541: 3, 4.

För aftonsången:

Predikotext: Gal. 3: 7—9. Sv. psb. 537; 536;
199: 8.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 9. Sv. psb. 118: 1—2; 118: 3. Psalt.
63: 2—9. Luk. 7: 24—50.

Tisd. 10. Sv. psb. 177: 4; 177: 5—6. Psalt.
18: 2—7, 50. Luk. 8: 1—39.

Onsd. 11. Sv. psb. 138: 5—6; 138: 7. Psalt.
19: 8—15. Luk. 8: 40—9: 17.

Torsd. 12. Sv. psb. 239: 1; 239: 7. Psalt.
113: 1—8. Luk. 9: 18—50.

Fred. 13. Sv. psb. 191: 1—2; 191: 6. Psalt.
32: 1—8. Luk. 9: 51—10: 16.

Lörd. 14. Sv. psb. 643: 5—6; 643: 9. Psalt.
33: 1—12. Luk. 10: 17—11: 13.

KRISTI FÖRKLARINGS-DAG.

(Vit skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 523; 652. Psalt. 34: 1—9. 2 Mos.
34: 4—9.

För högmässan:

Sv. psb. 328: 3; 523; 426: 3; 141: 3—8 [157:
8—9; 153]. 500: 4—5.

HYMN

på Kristi Himmelfärds Dag

*All världens höge härskare
Inför dig böjas alla knän.
Du våra själars Frälsare
vår ande längtar till dig hän.*

*Du som oss lärde Fader vår
Hos Gud än för vår frälsning ber
På den som vilna vägar går
Din herdeblick i oro ser.*

*Din lott bland oss var smärtans lott,
Med korset blev din kärlek lönt.
Till härlighet hos Gud du gått
Och med all makt han dig bekrönt.*

*Du härlighetens segerkrans
At dina trogna har berett.
Bevara i dess rena glans
den dräkt du dem i dopet gett.*

*Du gick här hatad och försmädd,
Ditt svar var din välsignelse.
Utav ditt ord, den ädla sädd
Vi skörda rik hugsvalelse.*

*Du är den ende Härskaren
Dig hylla alla tungors ljud
Med Fadern och Hugsvalaren
I evighet treenig Gud. Amen.*

(Ur Evangelisk Tidegård: Vid matutin på Kristi himmelfärdsdag.)

A. A.

Kristus og de helige menn i kunsten.

For et større alterverk til en gammel svensk domkirke har jeg som modeller til Kristus og de 22 hellige personer i billedene brukt ansikter og trekk fra mange slags folk. Blandt andre også fra de såkalte sociale oprørere. Jeg kan nevne typer som Bakunin, Victor Hugo, Landauer o. fl. — samt kunstnere og videnskapsmenn. Ti jo mere jeg beskjeftiger mig med disse bibelens og kirkens hellige folk — jo mer slår det mig deres likhet med oprøreren i den store forstand — og med kunstneren.

Hovedtrekkene ved disse er: det selvforglemmende — offerevnen og martyrlengslen, — og at deres idé eller besettelse skyver tidvis det jordiske til side — og at de får noget av dette blå fascinerende, som gir dem denne forunderlige makt over mennesker og sinn, som varer så lenge.

Derfor ser jeg disse hellige og disse oprørere som befrikkede fra dette jordiske som realismen så lidenskapelig har prist og elsket å fremstille og ofte med megen makt, når den gav sig inn på de religiøse oppgaver i kunsten.

*

Den kirkelige kunst får ikke nøie sig med å være et diktat av et rums form og flate — den må først og fremst kreere og siden dekke dette rums åndelige funksjon. Derfor munner all stor kirkelig kunst — ja man bør si all stor kunst — ut i *apotheosen* — *rummets klimaks*. Vi ser det i Michel-Angelos dommedags Kristus, la Disputas himlenes Herre rett over billedets brennpunkt — hostien.

Hos oss i den siste tid den dominerende Stiklestad-Kristus og den nye skjønne Voldakirkens orkestrale lysgud.

For mig står Kristus også i kunsten som *lysets* aksjon og dets vorden til gestalt, skapt ved møtet med det *svarte*, det *truende* i altet: Sorgen, nøden, uroen og døden. Jeg kaller det — det *katastrofale prinsipp*.

Denne sinnets evige uro og skriden kan intet i denne verden hjelpe virkelig. Dog har kunsten i sig makter til — for stunder å utløse og befri sjelen — *der den finnes*. Kunsten har i sitt vesen noget av dette rogivende og dette av evighet, som all skapning *jager* etter. Det stabile.

Derfor tillater jeg mig å nevne, at Lenins utryddelse av lengslen, den transendentale funksjon i mennesket er en slags logisk kortslutning. Den forsvarer som en nødvendighet og er vel delvis en hevnaakt.

For nogen fordrukne poper og en korrump offisiell kirkes skyld gjøres denne fatale lapsus å dekretere, at religionen er kontra mennesket, og at lengselen etter siste biologiske følgesetninger og marsvinforsøk skal vende sig mot den brune jord og bli i ro. Man beseierer ikke lengselen hos trekkfuglene ved å stikke øinene ut på dem.

Lenin er et skritt, men Kristus er et *mål* i en *skridende evighet*.

Et øieblikk kan disse jordiske førere fra en Spartacus til en Rosa Luxembourg ha dette blå glimt av evighet, og det tusenårige rike som de hellige menn Moses, Jeremias, Amos, Saulus. Deres lengsel er ens. Og de er alle av den skjønne og brune jord.

Men Kristus er av lys. Og forat han i billedfremstillingen skal ha den aksjon og det bud til menneskene og kunne gi dem vingene — må han *være som lyset*, som lysets aksjon. Han må være løftet ut fra dagen og nattens kropp — han må være *ren, hvit* — *Guden*.

Ellers blir han for kortsiktig.

Og det er feilen ved de aller fleste Kristus-fremstillinger i kunsten.

Henrik Sørensen.

Om kapitlet »Ordning medh svensk Kyrkesong» i 1571 års Kyrkoordning¹.

I.

Kapitlet »Ordning medh Kyrkesong» i Laurentius Petris år 1571 tryckta kyrkoordning börjar med en kort principiell behandling av »Kyrketidhernas» ställning i evangeliskt gudstjänstliv. Deras berättigande ligger i traditionen och det bibliska vittnesbördet (Kol. 3: lärer och förmaner idher inbyrdes med Psalmer och Loffsonger . . .). Deras ändamål är tvåfaldigt: dels »förbättring i Församblingenne», varför »någor stycker ther aff, serdeles the, som beqwemligast äro, siungas på Swensko», dels övning för dem, som skola lära latin, varför man icke alldeles skall övergiva latinet. Denna sista synpunkt bör observeras. Såsom övning för djäknarna, ej blott i latin utan även i sång, ha tidegårdsgudstjänsterna framför allt ansetts nyttiga och fått leva kvar, långt sedan de kanske annars nedlagts. — Det missbruk, som rått, i det man av kyrkosången gjort »itt syndoffer eller förtienst», bör icke avskräcka från ett rätt evangeliskt bruk därav — en karakteristisk synpunkt.

Från dessa allmänna synpunkter går författaren över till ordningen för kyrkotiderna. Jag sammanför från olika ställen i kapitlet föreskrifterna i olika avseenden.

1. Gudstjänstbeståndet. De tider, som ännu komma i fråga, äro matutin, laudes, vesper och completorium. Även dessa skola emellertid sjungas endast i städerna, där det finnes skola, och endast på sön- och helgdagar. Häri innefattas även vesper och completorium på lördagskvällen — dess vesper kallades ju den första vespern och räknades till söndagen. Laudes och completorium behöva emellertid icke sjungas; endast den, som finner matutinen resp. vespern för kort, må tillägga laudes resp. completorium.

2. Ritualet. Ottesången får endast en nokturn, och även den kan förkortas. F. ö. följes det gamla ritualet. Så är även fallet med laudes, endast med den skillnaden, att psalmernas antal inskränktes till två eller tre. Aftonsången »må ock så bliffua vid sin skick». Dock är att märka, dels att ritualet kan avkortas, om predikan hålles, dels att, när så icke sker, ett halft eller helt kapitel ur N. T. eller G. T. skall läsas i stället för capitulum. I ritualet för completorium göres inga förändringar. I en del städer, där man före aftonsångens predikan plägar förhöra barnen i katekesen, vilken sed prisas såsom god, måste emellertid completorium och en del av vespern bortläggas. — Alla tiderna skola avslutas med Benedicamus, dock må efter completoriet Canticum pacis (Sv. psb. 303: 1) med sin kollekt sjungas. »Och må Solennis benedictio skee til een beslutning, så wäl i thessa Tidher som j Messone».

¹ Laurentius Petri's kyrkoordning av år 1571, utgiven av Samfundet Pro fide et christianismo med historisk inledning av Lektor Emil Fernström, Stockholm 1932.

3. Språket. Läsningarna i Ottesången skola tagas ur den svenska Bibeln. Om det övriga ges följande bestämmelser: »Te Deum, Hymnen Collectae, Benedictus, Benedicamus må stundom siungas på Swensko och stundom på Latijn, alt thet andra j Ottesongen må siungas på Latijn». — I aftonsången skola hymnen, Magnificat och Benedicamus sjungas omväxlande på svenska och på latin. I vigilierna före helgdagar, då litet eller intet folk är tillstädes, sjunges hela aftonsången på latin.

4. Innehållet. Allt som förekommer skall vara hämtat ur eller draga överens med skriften, »medh hwilko man strax ogillar och förkastar alla Homelier j Legender, Hymner och alla andra songer, the någdot innengis. som sigh medh Scrifftenn icke fördragher». Det åligger skolemästarna och dem, »som songen regera», att sköta detta.

Slutligen vill jag fästa uppmärksamheten på två önskemål, som framställas. Det säges, att det bleve djäknarna för tungt att sjunga i kyrkan hela veckan. Denna sång, som förut uppehållits av korpräster, kan icke återupptagas, »medh mindre förberörde chorprester åter komma j bruket igen, som wäl wore möjeligit». Vidare uttryckes den förhoppningen, »at wij medh tidhen skole bekomma tryckta Songböcker, hwilka the songer allenast skola innehålla som rene och Scrifftenne eenlighe äro». Båda dessa punkter saknas i K. O. 1561, och äro det enda, vari denna företer mera betydande avvikelser från den tryckta K. O.

Bestämmelserna i detta kapitel suppleras av följande i kap. »Ordnung huru läsas skal j Scholerna»¹: »Ytterligare strax effter måltijdh ifrå thet tolff slår in til itt slår, skola allesammans som lyda til then andra tridie och fierde kretzerna, öffuas in Musica, bådhe Choral och Figuratiua. Icke at the allenast siunga ex usu, vthan at the ock på samma tijdh warda vnderwijste in Rudimentis Musicae. Och skal thenne timen brukas til sång, icke måndagen allenast, vthan ock så alla the andra dagarna j wekonne». »Then ordning som behöffues til songen i Kyrkionne, skola Schole mestarenar icke heller förgäta, vthan altijdh lata tilskicka wissa Officiales, Horistas, Rectores, Lectores, Versicularios etc., hwilke sigh ther på j tijdh öffua, så at the mågha warda j sakene ferdighe».

II.

Laurentius Petri står i kapitlet om kyrkosången i huvudsak på den inhemska traditionens mark. I någon mån är han dock även här beroende av tyskt inflytande. Att han i den allmänna inledningen framför samma tankar som W. K. O. (Würtenbergs Kyrkoordning 1553. W. K. O.)² kunde visserligen bero på den gemensamma inställningen. Att W. K. O. även på denna punkt varit aktuell för honom framgår emellertid av ett nästan ordagrant översatt stycket, anført av Fernström (sid. 261):

¹ Sid. 186 och 191.

² Die evangelischen Kirchenordnungen des sechzehnten Jahrhunderts utg. av A. L. Richter II sid. 138.

Jedoch nach dem S. Paulus die frembd, doch etlichen bekannte sprach, zu seiner zeit in der kirchen zu besserung zulasst, so mögen die schuler zu zeiten ein lateinischen gsang . . . jnen zur tzung in der Kirchen singen.

Men effter thet S. Paulus och j sin tijdh tilstade fremmende, doch någhrom aff Församblingenne kunnogh, tungomål. Så mågha och nu några Latinska songer medh ibland sungne warda, för theras skul som thet Latiniska målet kunna eller ock lära skola.

Några närmare anvisningar beträffande ritualet givas emellertid ej i W. K. O. Det är över huvud taget icke att vänta, att Laur. Petri i fråga om ritualet, där den inhemska traditionen alltjämt var stark, skall visa sig influerad utifrån. Med Mecklenburgs Kyrkoordning av 1552 (M. K. O.) låta sig endast tillfälliga likheter påvisas. Den behandlar officiet under rubriken »Ordnung der ceremonien in pfarkirchen der stedt und da schulen sind».¹ På lördagseftermiddagen hålles vesper i vanlig tid efter följande ordning: skolgossarna sjunga en psalm med antifon de tempore eller festis, responsorium eller hymn, lektion ur N. T. Först på latin, sedan på tyska, magnificat än tyskt, än latinskt, med antifon, kollekt, Benedicamus eller Erhalt uns Herr bei deinem Wort, Verlei uns Friede gnädiglich. Söndagens matutin: Psalm med antifon, lektion ur G. T. på latin och på tyska, Benedictus på tyska eller latin. Stundom Te Deum på tyska eller latin. Slutligen en antifon och kollekter. Söndagens aftonsång har ett omfattande ritual: först sjunges en psalm eller budorden eller Fader vår eller Christ unser Herr zum Jordan kam l. dyl., sedan undervisas barnen i katekesen. Sedan därpå Magnificat sjungits, läser prästen från predikstolen budorden, trosbekännelsen, Fader vår samt dopets och nattvardens instiftelseord. Sedan följer katekesutläggning. Gudstjänsten avslutas med Nunc dimittis på tyska, kollekt och Benedicamus. — Ehuru man tydligen här kan påvisa parallellpunkter mellan utvecklingen i Tyskland och i Sverige, är det sålunda klart, att K. O. 1571 icke på något sätt på denna punkt är beroende av M. K. O. Jag har därför framtagit M. K. O. endast som ett karakteristiskt exempel på de tyska ombildningarna av horae canonicae. Predikan och katekesundervisning taga redan stort utrymme i anspråk och äro orsaken till ritualets förändring och förkortning. Konservativast är i Tyskland K. O. för Mark Brandenburg 1540²: »Der chorgesang sol, wie bisanher, in allen stiften und klöstern, auch den pfarkirchen, wie da gebräuchlich gewesen, lateinisch gesungen und gelesen werden, zuvoran, so es de tempore ist, da sol nicht nachgelassen werden, es sei metten, prima, tertia, sexta, nona, vesper, comple oder was der mehr ist, ein iglichs, wie mans findet nach seiner rubrica on alle leichtfertigkeit. — Was aber de sanctis ist, sol von uns und unsern verordneten ubersehen und, wo es von nöten, corrigirt werden, also das auch solch löblich gewonheit wie vor alters unabeslich gott zu ehren gehalten werden sol. — Sonst sol offentlich in der kirchen gesungen und gelesen werden, beide

¹ Die evangelischen Kirchenordnungen des XVI Jahrhunderts utg. av Emil Sehling. V. sid. 197 ff.

² Sehling a. a. III sid. 76 f.

früe und spät, nack eins jeden bistums brevir aus den vorigen sangbüchern, ausserhalb wo etwas, wie oben gemeldet, zu corrigiren von nöten. Denn wir wollten ungerne, das etwas gebetet, gesungen oder gelesen werden solt, in dienst gottes, so dem göttlichen wort oder der heiligen schrift entgegen were». — Den danska K. O. 1539 förändrar ritualet för otte- och aftonsång på följande sätt¹: Ottesång: antifon med tre eller färre psalmer, en avdelning av psalmer Beati immaculati eller Quiquique vult. Därpå en, två eller tre läsningar, de två första på latin, den tredje på danska, en dansk sång eller Benedictus med antifon, Kyrie eleison, Pater noster, Ostende nobis, kollekt, Benedicamus. Vesper: tre eller färre psalmer, Lektioner, hymnen, en dansk sång eller Magnificat med antifon samt avslutning liksom i ottesången. På söndagen förkortades ritualet i såväl ottesång som aftonsång till förmån för predikan och katekesundervisning.

Vi se, hur det överallt är predikan och undervisning, som tränga de gamla tidegudstjänsterna åt sidan. Det har skett olika hastigt i olika länder och i olika hög grad haft karaktären av brytning med det gamla. I Sverige har, som vi skola se, kontinuiteten varit mycket stor; förändringarna tyckas i stor utsträckning ha försiggått i praktiken innan de stadsfästes av lagar och förordningar.

¹ Danske Kirkelove utg. av H. F. Rørdam I 1883 sid. 52 ff.

Sven Björk.

Koralvecka i Båstad.

Uppmuntrad av erfarenheten från i fjol, har Kyrkosångens Vänner i Lunds stift beslutat utfärda inbjudan till en ny koralvecka i Båstad 7—13 augusti.

Koralveckan vill väcka och fördjupa intresset för koralen i dess tvåfaldiga gestalt: den gregorianska och den lutherska samt giva tillfälle till inlevelse i koralen, vilken utgör församlingens dyrbara egendom.

Koralveckan kommer att följa samma dagordning som i fjol. Inbjudan till densamma vänder sig till män och kvinnor, präster och organister, körmedlemmar och lärare samt till det kyrkliga lekfolket i gemen.

Inbjudarna förvänta att var och en som anmäler sig till deltagande i koralveckan vill vara med om att konstituera en gudstjänstfirande församling omkring ordet och sakramentet under bön och lovsång. Koralveckan har alltså närmast karaktären av stilla dagar för gemensam uppbyggelse. Det är nödvändigt att samtliga deltagare bevista koralveckan från dess början och intill slutet. Samlingen sker på tisdagen till middagen kl. 3,30.

Deltagarantalet är begränsat till 50.

Koralveckan är avgiftsfri. Kostnaderna för mat och logi uppgå till 5 kr. per dag och person, exklusive drinks. Måltiderna intagas gemensamt på Strandhotellet. Logi beredes i villorna. Delat rum får beräknas.

För deltagare från Lunds stift finnas ett antal stipendier å 25 kr. Ansökan om erhållande av stipendium göres hos sekreteraren, komminister Ejnar Wickström, Mäster Henriksgatan 6, Malmö. Anmälan om deltagande i koralveckan göres likaledes till sekreteraren senast den 20 juli.

Deltagare anmodas medföra dels melodipsalmbok dels ock av Evangelisk Tidegård: Tidegudstjänster för en söndag.

För Kyrkosångens Vänner i Lunds stift.

Josef Hartler. *Anders Nygren.* *Bertil Åstrand.*
Arthur Adell. *Ejnar Wickström.*

KORALVECKA I BASTAD.

7—13 augusti 1934.

Tisdagen den 7 augusti.

Deltagarna samlas till middagen.

Föredrag av professor A. Nygren. Ämne: Trosliv och trosbekännelse.

Predikan vid aftonandakten av domkyrkovicepastor A. Adell.

Onsdagen den 8.

Föredrag av H. H. Biskop G. Aulén. Ämne: Trosliv och syndabekännelse. Skriftetal.

Torsdagen den 9.

Högmässopredikan av H. H. Biskop E. Rodhe.

Predikan vid aftonandakt i Hovs kyrka.

Fredagen den 10.

Föredrag av kyrkoherde K. Peters. Ämne: Kyrkoliv och trosbekännelse.

Predikan vid aftonandakten av kyrkoherde G. Rosendal.

Lördagen den 11.

Föredrag av kyrkoherde A. Blomqvist. Ämne: Kyrkoliv och syndabekännelse.

Predikan vid aftonandakten av kyrkoherde E. Erics.

Söndagen den 12.

Orgelstund.

Högmässopredikan av kontraktsprosten O. Holger.

Föredrag av kyrkoherde E. Erics. Ämne: Bekännelse.

Predikan vid aftonandakt av professor A. Nygren.

Måndagen den 13.

Deltagarna avresa.

Ledare av sången: Domkyrkovicepastor A. Adell.

Musikdirektör R. Blennow.

Organist: Musikdirektör A. Runbäck.

DAGORDNING.

Kl. 9 f. m. Liturgisk morgonbön i Båstads kyrka.

Kl. 9.30 f. m. Frukost.

Kl. 10.30—12.30 Korälövning.

Kl. 2.30 Föredrag.

Kl. 3.30 Middag.

Kl. 6—7 Korälövning.

Kl. 7.30 Kvällsvard.

Kl. 8.30 Aftonandakt med predikan.

Recensioner.

För blandad kör.

John Morén: Ave crux, Ave verum corpus, Veni sancte spiritus. Nordiska Musikförlaget. Pris pr st. 20 öre.

Nu hava de så efterlängtrade »Tre latinska hymnerna» kommit. Vi, som hade för-månen att få lyssna till Adolf Andréns be-själade framförande av dem vid Uppsala-mötet i höstas, veta, vilka underbara sa-ker dessa hymner äro. De tillhöra utan tvivel Moréns allra bästa, vilket icke vill säga så litet. Jag kan för min del icke sätta den ena före den andra, ty alla tre äro så sköna, ja, fulla av Ande. — För dem, som icke önska sjunga hymnerna på latin, vilket dock tycks mig vara att för-orda, finns svensk version på bladets andra sida. — Hymnerna äro ganska svåra, då speciellt i andningshänseende. Dock hör varje kör skyndsammats anskaffa dem, in-nan upplagan slutsäljes. S.-G. S.

Ivar Widéen: Se, vi gå upp till Jeru-salem. Svenska Kyrkans Diakonisty-relsens Bokförlag. Pris 7 öre.

Denna finska folkmelodi har genom Wi-

déens arrangemang intet förlorat av sin stämmningsrikedom. Tvärtom har den ge-nom vissa ackordval förlänats ännu mera av den där typiskt finska blandningen av sorgbundenhet och kärvhet. Det är vac-ker musik. Texten av Paul Nilsson, vil-ken här, som oftast annorstädes, lyckats mycket bra. S.-G. S.

Otto Olsson: O, Gud, som åter tän-der. Svenska Kyrkans Diakonistyrel-ses Bokförlag. Pris 7 öre.

Denna hymn innehåller måhända inga märkvärdigheter men är i all sin enkel-het en mycket god körsak. Den bör vara välkommen hos alla våra körer på grund av sin sångbarhet och på grund av de stora möjligheter att göra något av den, som finnas däri. Varje kör kan sjunga denna hymn, och varje kör kan göra det vackert. Paul Nilssons text. S.-G. S.

Oskar Lindberg: Den signade dag. Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bok-förlag. Pris 7 öre.

Lindberg har i sin födelsebygd, Gagnef,

upptecknat den där förekommande versionen av »Den signade dag» samt satt den för fyrstämig blandad kör. Denna sättning är mycket intressant. Särskilt fäster man sig vid understämmornas stegvisa rörelse, som dock ibland, enligt anmälares åsikt, stannar av ganska omotiverat. Antagligen är dock detta nödvändigt för att bibehålla just den säregna Gagnef-versionens stil.

S.-G. S.

Daniel Olsson: Se, Jesus är ett tröstrikt namn. Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag. Pris 7 öre.

Koralmelodien är använd på ett ganska fyndigt sätt, ibland såsom kanon mellan sopran och tenor, ibland även med basen som deltagande i denna kanon. Dock finnes en bestämd cantus firmus i tenorstämman. Stämföringen mycket god utom i altstämman i de fyra å fem första takterna, där tongången f-g-ass upprepas med någon variation trenne gånger i följd. Över hela hymnen vilar dock den goda kyrkliga stilen, vilket gör kompositionen mycket njutbar.

S.-G. S.

Körlitteraturrevy.

Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag, som genom sina numera så populära notblad å 7 öre gjort mycket för att utöka de fattigare körernas notförråd, har på sistone släppt ut i handeln en hel mängd nytryck och omtryck. Några av nytrycken anmäles i annat sammanhang. Här följer endast en kort redogörelse för några av dessa nytutkomna hymner.

Bland äldre kompositörer ha vi 1500-talsmästaren *Jacob Arcadelt* med »*Världens Frälsare kom här*» med dess vackra tongångar, som fordrar mycket av kunnande för att komma till sin fulla rätt. *Johann Walthers* tonsats av medeltidsmelodin »*Lov vare dig, o Jesu Krist*» är mycket givande att studera, då särskilt de ofta förekommande öppna kvinternerna. Är enligt min mening ganska svårsjungen. *Barth. Gesius* har satt 700-talsmelodien »*O Kriste, du*

som ljuset är», denna stilla underbara melodi, som tycks bliva mer och mer populär som aftonpsalm i våra församlingar. *Gesius* har även en sättning av en melodi från 1598, »*Din godhet rätt att lova*», en frisk och vacker nyårshymn, väl värd att läggas till våra andra. *Prætorius* bidrager med »*Herre, nu låter du din tjänare fara hädan*». Denna hymn slutar med ett intressant Gloria Patri, som man gärna, i det här förefintliga skicket, kunde använda i en del av våra inledningsantifonier. *Barth. Helders* hymn »*Jag beder dig, o Jesu kär*» innehåller intet ovanligt men är en stilla och underbart vacker komposition. *J. S. Bach* har gjort en sättning av *Nic. Hermans* melodi »*En stjärna gick på himlen fram*». Den text, som använts, är utom vers 1 även verserna 2 och 6 av Psalm. 67. Sättningen är — rolig — vilket är det bästa ordet i detta fall. Denna hymn kommer säkerligen, jämte *Otto Olsson*s till samma text, att flitigt användas. *Franz Liszts* »*Underbar är änglasången*» är välkänd och omtyckt från Svenska Skolkvartetten, där dock annan text användes. I detta nytryck är texten författad av *Arvid Lund*, som otvivelaktigt lyckats särdeles bra. Att små tryckfel i noterna då och då insmyga sig är ju lätt förklarligt, men att utelämnna en halvnotspaus i början av en hymn gör intet gott intryck. Onödigt! *M. Hauptmann* gör, när han tagges i sammanhang med *Gesius*, *Prætorius*, *Bach* m. fl., icke så gott intryck med »*Loven Herren, alla hedningar*». Denna hymn är dock icke så litet storslagen och är och gör sig mycket omtyckt, var den sjunges. *C. Riedel* har gjort en sättning av en 1400-talsmelodi »*Till Bellehem*». Enligt vad som står om ursprunget, är det en »sättning efter *C. Riedel*», men vem har då gjort denna sättning? Och varifrån är texten? Det är för många lika intressant att veta textens musikursprung. Sättningen är mycket god och hymnen intressant att studera ur rytm-synpunkt. En välkommen, för anmälares ny, julsång! Så ha vi *Carl Steins*

redan förut ganska kända och uppskattade »*Det är ju ett fast ord*». Tidmättet är »måttligt fort», men oftast får man höra den avsjungas ungefär som en hastig kavaliermarsch eller också som en mycket sorglig sorgmarsch. *John Moréns »Vad jubel Herren hör»* är en god och — Morénsk — hymn, som gärna sjunges och skall sjungas. Samme kompositörs sättning av »*Herre Jesu, herde god*», vars melodi är hämtad ur romersk-katolska församlingens i Stockholm hymnbok, »*Cecilia*», är mycket lämpad att användas vid ungdomens konfirmation och första nattvardsgång. Texten sammansatt av kompositören själv. *Morén* har även gjort en uppteckning av »*Lov-sjung din Gud*», som sjöngs i hans barn-domsskola i Tegelsmora. — Mycket tack-nämligt vore, om Diakonistyrelsens Bok-förlag på något sätt numrerat hymnerna, samt om någon katalog funnes, vilket kanske är förhållandet. Nu veta kantorerna bra litet om vad som redan finns. När allt annat är så bra, kunde en katalog, ut-sänd till många kantorer, göra saken ännu bättre.

På Nordiska Musikförlaget har utkommit *A. Lottis »Miserere*», känt och älskat. På grund av stäm Korsningar i början kunde kompositionen gärna tryckts med varje stämma på sin rad. Nu ibland svårläst. Priset är 15 öre. S.-G. S.

Profana körsaker.

Felix Saul: Två svenska folkvisor.

Nordiska Musikförlaget. Pris 50 öre.

Den gotländska folkvisan »Allt under himmelens fäste» är bra arrangerad i god, kanske av finländare influerad, stil. De sju takterna före omkvädet äro dock med sin i nästan alla stämmorna ständiga rörelse icke fullt i nivå med den övriga delen. Folkvisekaraktären försvinner på bekostnad av konstnsången. — Den andra folkvisan är en Dalslandsfolkvisa »Sång i skogen», arrangerad som någon slags, mycket trevligt gjord, växelsång mellan manskör och blandad kör. Alten förstärker I:a te-

noren i manskören, men var finnas altar, som kunna sjunga ostrukna e? I båda visorna finnes tysk text. S.-G. S.

Manskör med barytonsolo.

Adolf Andrén: En envis dalkarls visa.

Nordiska Musikförlaget. Pris 50 öre.

Karlfeldts dikt måste kunna inspirera en sådan musiker som Adolf Andrén. Av resultatet förstå vi, att det lyckats, t. o. m. mycket bra. Kören är, just som anvisningarna för framförandet lyder, »kärvt, med kraft och frejdigt mod». Bara början »con fuoco» unisona basstämmor med texten »Fördärves jag platt, om jag viker en tum från mitt rum» gör åhöraren glad och nöjd till sinnes. Barytonpartiet ligger bra till, högsta ton ettstrukna d, lägsta ton grova a. I slutet inträder »dalavisan» i kanonform mellan tenor I och bas I stilla och fint för att »med stegrad kraft och bredd» avslutas doriskt, vilket ännu mera förstärker kompositionens slutord, »mandom och tro». En nobel sak.

S.-G. S.

Solosång med orgel.

Armas Maasalo: 17 andliga sånger ur finska folkets tonskatt. Werner Söderströms musikförlag, Helsingfors.

Maasalo har tagit sig före att framleta några av det finska folkets vackraste andliga folksånger, till stor del koralvarianter och att arrangera dem för solosång med orgelackompangemang. Samlingen är med sina gedigna texter och sitt ädla tonspråk — omdömet gäller både melodier och arrangemanget — värd att uppmärksammas särskilt av den, som har behov av nya sånger att föredraga i hemmet, i ungdomskretsen eller andliga sammankomster. A. A.

Sång med piano.

Gustaf Nordqvist: Psalm och sång.

Abr. Lundquists Musikförlag, Stockholm. Pris 2: 25 kr.

Detta lilla häfte innehåller tonsättningar

av Davids 23:dje psalm, »Paradisets blomma» av Sigurd Dahllöf samt »Ro, ro» »Vi vänta väl alla» av Augustin Kock. Vi, som känna Nordqvists sånger förut, veta, att han i allmänhet fångar diktens stämning så, att man slutligen icke kan tänka sig dikten utan hans musik. Så är det också här, då särskilt i »Paradisets blomma». Det är en i sin enastående enkelhet underbar visa. Ju mer man sjunger den, desto mera älskar man den. Davids 23:dje psalm, så ofta förut tonsatt, är också mycket vacker. Särskilt är ackompanjemangent av god verkan. — Enkelhet och lättillgänglighet tycks vara Nordqvists valspråk. När nu dessa två egenskaper paras med skönhet, då måste resultatet bli popularitet i detta ords verkliga betydelse.

S.-G. S.

Kyrklig konst.

Edw. Ortved, Cistercieordenen och dens Klostre i Norden. I. Cistercieordenen overhovedet. København, J. H. Schultz, 1927. 212 s. Kr. 5:—. II. Sveriges Klostre, ibm. 1933. 544 s. Kr. 11:50.

Få trakter i Sverige torde ha samma förmåga att giva besökaren förnimmelsen av att vandra i gammal, minnesrik bygd som slätten nedanför Ombergs södra del. Där ligger vid Broby den 4,000 à 5,000-åriga påbyggnaden från stenåldern, i sitt slag den enda kända i Skandinavien. Längre österut vid Röks kyrka står Rökstenen, störst och berömdast bland alla runstenar. Ungefär mitt emellan Omberg och Rök är Heda gamla, förnämliga kyrka, en av de äldsta i Östergötland, belägen. Vid sydligaste spetsen av Omberg äro de gamla byggnadsrester framgrävda, vilka blivit tolkade som minnen från Sverkerättens stamgods. Ett stycke längre åt söder, strax ovanför den plats, där Alebäcken rinner ut i Vättern, synas ruinerna efter det s. k. Sverkerskapellet, väl rest på den plats, där kung Sverker mördades på sin väg till julottan i Västra Tollstads kyrka 1156. Och i dalen nedanför Om-

bergs sydöstra sluttning ligger vad som ännu återstår av Alvastra kloster, Nordens äldsta och i rang förnämsta cistercienserkloster, som under århundraden gjorde Ombergsbygden till en religiös och kulturell medelpunkt av största betydelse. Ur Alvastramunkarnas krets fick Sverige sin förste ärkebiskop Stefan. Frågar man sig vilket bland alla traktens fornminnen som är det dominerande, kan det icke råda någon tvekan om svaret: det är dessa i sin monumentala enkelhet underbart tilltalande rester av den cistercienska byggnadskonsten, som trotsat Gustaf Wasas nit för den rena evangeliska läran och senare kronoarrändatorers behov av material till ladugårdsbyggnader och kalkbränning.

Alvastra grundades såsom den 40:e dottern av Clairvaux i juni eller juli 1143. Vad Alvastra betydde för Östgötabygden kom det ungefär samtidigt (också direkt från Clairvaux) grundade Nydala att betyda för Småland. Alvastra i sin tur ägde trenne döttrar: Varnhem i Västergötland först grundat på Lurö i Väneren men redan omkr. 1150 flyttat till Varnhem); Julita eller Saba i Södermanland (omkr. 1160); samt Husby eller Gudsberga i Dalarna (1477). Nydala åter hade blott en dotter: Roma eller Gutnalia på Gotland (1164).

Nunneklostren äro icke av samma intresse som de nu nämnda munkklostren, då kvinnoklostren stodo i en mycket lösare förbindelse med sin orden, något som också återspeglar sig i byggnadskonsten. Under det att de karakteristiska cisterciensiska byggnadstraditionerna härska inom munkklostren kommo nämligen kvinnoklostrens kyrkor att i allmänhet ansluta sig till traktens övriga byggnadstraditioner och hava därför aldrig varit några självständiga förmedlare av cisterciensisk byggnadskonst (Curman). De svenska nunneklostren voro emellertid flera än munkklostren eller följande åtta (här uppräknade i alfabetisk ordning, enär man icke säkert känner tidpunkten för deras grun-

dande): Askeby i Östergötland (enligt traditionen stiftat på föranstaltande av konung Karl Sverkersson, 1161—1167); Byarum i Småland (före 1195); Gudhem i Västergötland (omtalat i en påvlig bulla c:a 1175); Riseberga i Närke (senare hälften av 1100-talet); Sko i Uppland (förra hälften av 1200-talet); Solberga på Gotland (likaledes förra hälften av 1200-talet); Vreta i Östergötland (enligt traditionen grundat 1162); samt slutligen Vårfruberga i Södermanland.

Tiden har farit hårdhänt fram med de gamla cisterciensiska byggnadsminnena. Av munkklostrens kyrkor äro alla utom Varnhem ruiner. Mot nunneklostrens kyrkor åter har ödet varit blidare. Av dem äro ännu trenne i bruk nämligen Vreta, Sko och Askeby.

De svenska cistercienserklostren fingo i lektor Fr. Hall sin historieskrivare. Hans arbete »Bidrag till kännedomen om Cistercienserorden i Sverige» (1899) rönste den för ett svenskt akademiskt specimen tämligen sällsynta hedern att bli översatt till tyska (Zur Geschichte der Cistercienserklöster in Schweden, 1903). Trots detta torde hans arbete dock lida av åtskilliga brister. Den behandlar icke heller mera än munkklostren. Därtill kommer att under de årtionden som förflutit sedan sekelskiftet just en del cistercienserkloster varit föremål för ett utomordentligt intresse. Här må nämnas utgrävningsarbetena i Vreta, Alvastra, Varnhem och Gudhem.

Resultatet av dessa utgrävningsarbeten och vad annat nytt som framkommit efter Halls avhandling synes de svenska cistercienserklostrens nye historieskrivare, den år 1930 avlidne dansken pastor Edw. Ortved, hava tillgodogjort sig i sitt ovan angivna arbete. En tredje och fjärde del, behandlande klostren i Danmark (i medeltida utsträckning, således även Skåne och Halland) och Norge, skulle följa. Vi må skatta oss lyckliga att när han endast hann att fullfölja skildringen av ett lands

kloster detta blev vårt. Läsaren erhåller här en synnerligen utförlig och sakrik redogörelse för de svenska klostrens (även nunneklostrens) uppkomst, historia och byggnadslämningar. Utmärkta fotografier och planer göra framställningen mera levande och lättillgänglig och supplera på ett förträffligt sätt författarens livliga, medryckande, konkreta stil. Utstyrseln är förstklassig. Vi ha all anledning att vara våra grannar tacksamma för den ståtliga gåva som med detta arbete skänkts svensk forskning.

Knut Peters.

G. E. Block: Örby pastorats äldre kyrkor. Göteborg 1934. Kr. 1:25.

Om kyrkorna i Örby och Kinna har kyrkoherde G. E. Block skrivit en sakrik och intressant skildring, som icke bör försummas av den, som är intresserad av Västergötlands kyrkokonst. Den är väldokumenterad och välskriven och håller sig på ett välgörande sätt till sak. De byggnads-historiska uppgifterna synas väl grundade på författarens källforskning. Utom noter om kyrkobyggnaderna meddelas upplysningar om inventarier samt även om kyrklig sed, som i flera fall är av värde t. ex. om Örbydopfontens flyttning till altaret år 1770 eller om platsen för kyrkotagning, som fr. o. m. samma år ägde rum framför altaret efter att förut ha skett »neder på korsgången». Det i samband med dopfonten omtalade skranket kan möjligen ha omgivit funten och behöver ej ha varit korskrank, som förf. tror. Den förträffliga boken prydes med ett stort antal illustrationer, varav flera planritningar, som förtydliga skildringen av kyrkorna.

Bengt Cnattingius.

John Stenung: Svensk kyrkokonst, studieplan. Svenska kyrkans diakonistyrelsens bokförlag, Stockholm 1934. Kr. 0:15.

N:r 14 av Sveriges kyrkliga bildningsförbunds studieplaner behandlar svensk

kyrkokonst och är författad av John Stenung. Svårigheterna att uppgöra en plan för studiet av den svenska kyrkokonsten äro utomordentligt stora. Att handleda ett studium, som icke får förut-sätta några förkunskaper, är i och för sig ingen lätt sak, och det försvåras avsevärt, om man lägger sådana synpunkter på studiet, att det skall avse ett verkligt inträngande i monumentens karaktär och ej blott vara en löst påhängd konsthistorisk skildring. Föreliggande studieplan ger varken det ena eller det andra. Här uppräknas en mängd arbeten, som visserligen med fördel kunna läsas, men någon från kyrkokonstens eget väsen fattad utgångspunkt finnes ej ett spår av i planläggningen. På litteraturen skulle åtskilligt kunna anmärkas och naturligtvis mycket tilläggas eller utbytas. Den nyare tidens indelning i renässans, barock, rokoko och 1800-tal är ju en schematisk och för kyrkokonsten fullständigt onyttig uppdelning, som vittnar om författarens obekantskap med ämnet.

Bengt Cnattingius.

Varia.

Technik des Kunsthandwerks im 10. Jahrhundert. (V. D. I. Verlag. G. m. b. H. in Berlin. NW. 7. Dorotheenstr. 40.) 553 sidor. Pris 60 RM.

Det är ej av en tillfällighet gamla värdefulla arbeten framdragas och utgivas i nybearbetning och översättning i våra dagar. Den höga tekniska utveckling vi nått, har givit oss ett behov att närmare söka utforska ursprunget i hantverkets konst överhuvud. Så har också återutgivandet av detta verk: »Technik des Kunsthandwerks im 10. Jahrhundert» allestädes hälsats med glädje. Ensamma i sitt slag framstå de 950, ur den medeltidslatinska litteraturen förmodligen i St. Pantaleonsklostret i Köln, av benediktinermunken Theophilus skapade »Diversarum Artium Schedula». Detta arbete behandlar en mängd olika konsthantverk bl. a. klockgjutning och bearbetning av elfenben och metaller. Bokens

tredje del innehåller ett kapitel om orgelbyggeri och klockgjutning med överskrifterna: »Die Orgel, Die Orgel-Windlade, Das Balgmündungsstück, Der Glockenguss, Die Mensur der Zimbeln och Die Musikzimbeln».

Utgående från Organa hydraulica (vattenorgeln) leder beskrivningen över 4:de århundradets luftorgel till tyska orgelkonsten under 10:de århundradet. Beträffande mensurmåtten berodde dessa på piplängderna sinsemellan till skillnad från senare tiders (vidden-längden). Orgelpipornas form och materiel få likaså en utförlig beskrivning. Mest framställdes piporna av koppar och tenn. Väderlådorna och de till deras tillverkning tjänande träslagen giva också en intressant inblick i det dåtida arbetssättet.

Gunhild Schedin.

Homiletik.

Olle Nystedt: *Ett kyrkoår. En årgång predikningar. Svenska Kyrkans Diakonistyrelsens Bokförlag. 421 s. Häft. 7:75 kr., inb. 9 kr.*

Skulle någon fråga efter predikningar, lämpade för s. k. nutidsmänniskor, som vilja ha besked om kristet liv och kristen förkunnelse, så kan man med trygghet säga: Läs Nystedts Ett kyrkoår! Här synes allt vara så tillrättalagt, att det skall svara slag hos nutida människor, och man skall vara ganska underligt funtad, om man ej läser många av dessa sidor med stor uppmärksamhet.

Nystedts förkunnelse utmärker sig för korthet och koncentration. Man märker, att han är väl medveten om att tala till en församling, som ej tål för mycket. Minuterna äro räknade och måste väl användas. Det gäller att tala kort, klart och inträngande, utan onödiga omskrivningar.

Han talar till nutidens nyktert reflekterande, praktiskt inställda människor. Han är alltigenom strängt saklig. På vältalighet lägger han ej an. Man finner ej många oratoriska blommor på dessa sidor.

Han predikar oftast på ett vårdat, medryckande, kultiverat vardagsspråk (storstadsrepublik!). Hans förkunnelse torde ej kunna drabbas av samma dom som ett annat kristet dokument för något år sedan: »formuleringar, som i sin nära anslutning till kristen retorik, äro rätt svårtydbara för profana läsare» I stället kan han använda ofta djärva men sakligt väl motiverade uttryck, som förstås av vår tids människor, uppfostrade ej minst av pressens egenartade språk. (Tänk ändå, att en predikant i en förnäm huvudstadskyrka numera kan våga sig på följande yttrande, som ju visserligen låter banalt men ej dess mindre tyvärr motsvarar den faktiska verkligheten: »Julottan hör [för många människor] till de gamla bruken liksom lutfisken och julgröten! Sld. 26.)

Vid en jämförelse mellan de olika söndagarnas predikningar skulle jag vilja göra den reservationen, att predikningarna på högtidsdagarna synas mig något svagare än övriga söndagar. Här går förf. mera i de gamla spåren och synes därför ej ha funnit det framställningssätt som lämpar sig för honom ifråga om storheten i just högtidsdagarnas budskap. Men i övrigt förmår han på ett särskilt sätt gripa åhöraren, just där denne står i sin var-

dagliga gärning. Han har ett påfallande intresse och en framstående förmåga att kunna flytta kyrkan med sitt evangelium ut i livet, där människorna leva och arbeta mitt i sina tvivel och frågor, ofta med förvänd uppfattning om kristen tro och kristet liv, ofta, ehuru mitt i kristenheten, oberörda av kristet inflytande. På detta område ligger Nystedts styrka. Han kan resonnera, argumentera, apologisera för den kristna tron på ett mycket intressant, medryckande och vederhäftigt sätt. Här kommer hans egenartade, personliga framställning utmärkt till sin rätt: ingen sentimentalitet men kärlek och förståelse för människorna, förmåga att intränga i tidens kynne och tänkesätt och med korta träffande, ofta sentensartade uttryck undervisa om kristendomens höga andliga ting och giva svar på frågor, som röra sig i tiden och människohjärtat. Jag kan därför ej tänka mig annat än att många gå från dessa sakliga men innerliga predikningar med glädje och tacksamhet och lust till kristlig avgörelse i hjärtat.

In summa: en man som känner evangeliet, känner nutidens människor med deras svårigheter och längtan, och som kan fram bära budskapet så, att den uppriktige bör kunna fatta Ordets både gåva och krav.

E. L.

Kyrkosångens Väners årsredogörelse.

(Forts. fr. föreg. n:r.)

Kyrkosångens Väner i Härnösand.

För det arbete, som utförts av Kyrkosångsförbundet K. S. V. i Härnösands stift under år 1933, lämnas härmed följande redogörelse:

Årets kyrkosångshögtid hölls i Örnsköldsvik den 30 sept. och 1 okt. och omfattade utom årsmötesförhandlingar och repetitioner, psalmafton, högmässa och kyrkokonsert. Styrelsen anslög 400 kr. såsom stipendier åt aktiva deltagare i kyrkosångshögtiden, varjämte nyanslutna körer erhållit nödigt notmaterial kostnadsfritt.

Årsmötet beslöt, att 1934 års kyrkosångshögtid om möjligt skall hållas i Östersund. Styrelsen har vid sammanträde på nyåret bestämt tiden till den 8—10 juni.

Under år 1933 ha 17 körer inbetalat stadsgad årsavgift för sammanlagt 296 medlemmar. Dessutom räknar förbundet 71 enskilt anslutna, varför hela medlemssiffran blir 367.

Väckt förslag om anslutning till Sveriges kyrkliga bildningsförbund ligger hos styrelsen för fortsatt utredning.

Styrelsen har under år 1933 utgjorts av: kontraktsprosten O. Rydholm ordf., stifts-

adjunkten C. Edlund v. ordf., komminister J. Svedberg sekr., kantor A. Karlsson kassaförvaltare, kantor K. Lidén förste förbundsdirigent, musikdirektör E. Anberg andre förbundsdirigent samt musikdirektör J. Hult, kantor E. G. Risberg och kantor K. Norell.

Hedersordförande är biskop E. Lönegren och hedersdirigent kyrkoherde D. Rudin. Sollefteå den 28 mars 1934.

John Svedberg.
Förbundssekr.

Stockholmskretsen av K. S. V. verksamhet för år 1933.

Kretsen har hållit 2 styrelse- och 2 allmänna sammanträden. Stadgar ha antagits. Föredrag ha hållits över: »1500-talskoraler» samt över: »Liturgiäns väsen och betydelse ur principiell synpunkt». Under hösten har en kurs i talteknik anordnats. En K. S. V.-kör är under bildande med uppgift bl. a. att enligt kretsens stadgar söka förmedla bekantskap med de rika skatter inom kyrkomusiken, som icke äro allmänt kända.

Stockholm den 8 jan. 1934.

Gabriel Grefberg.
Sekr.

Linköpings stiftskrets.

Linköpings stiftskrets av K. S. V. anordnade en Kyrkosångens Vänners Dag i Motala den 6 mars 1933, vartill inbjudits präster, organister, lärare, körmedlemmar m. fl. Deltagareantalet uppgick till omkr. 100. Programmet upptog tvänne föredrag samt övning i koralsång och liturgisk sång. Vid passionsvespern i Motala kyrka samma dag utgjorde deltagarna den liturgiska kören och hymnkören.

Vid årsmötet den 11 dec. 1933 valdes följande styrelse: ordförande biskop E. Aurelius, v. ordf. kyrkoherde F. M. Allard, Örtomta, sekreterare och kassaförvaltare kyrkoherde A. Nordin, Asbo, resemarkalk komminister K. A. Gustafsson, Motala, sångledare kyrkoherde L. Fridén, Västra Ny. Vidare beslöts att söka få till stånd en blandad kör.

L. F.

Redogörelse för K. S. V:s i Göteborgs stift verksamhet.

Enskilda medlemmar av K. S. V:s Göteborgs stiftskrets ha anordnat vespergudstjänster på skilda ställen i stiftet.

I samband med prästmötet i Göteborg var en musikstund anordnad i Domkyrkan tisdagen den 13 juni enligt följande program:

Präludium av J. S. Bach.

Domkyrkoorganisten, dir. H. Asplöf.

O kors var hälsat av Palestrina.

Jerusalem, vänd åter av Biondi.

Lobt Gott Ihr Christen av Prætorius.

Kyrie av Paltstrina.

Blandad kör. Dirigent: H. Asplöf.

Benediktus (3-stämmig) Palestrina.

Damkör.

Konsert g-moll för orgel och orkester av G. F. Händel.

Domkyrkoorganist H. Asplöf och medlemmar av Göteborgs Orkesterförenings orkester.

Sannerlig har bar vårt kval, av Händel. Ara ske Gud, av Händel.

Kör, orgel och orkester.

Till grosshandlaren A. F. Gehlins donation till förmån för K. S. V. i Göteborgs Stift har ytterligare inbetalts kr. 6,000 så att donationen nu uppgår till nom. 48,300 kr.

Styrelsen utgöres av: Ordförande: Karl Holmlin, komminister i Göteborgs Vasa förs., v. ordförande: Robert Jansson, komminister i Göteborgs Domkyrkoförs., kassaförvaltare: Sven Grén-Broberg, fil. doktor, 1:ste bibliotekarie vid stadsbibl., sekreterare: Ture Hultén, domkyrkoadjunkt, sånganförare: H. Asplöf, domkyrkoorganist, musikdirektör. Övriga ledamöter: J. Rhodin, kyrkoherde i Onsala, D. Ysander, kyrkoherde i Kungsbacka, Th. Kärrby, komminister i Örgryte.

Redogörelse för K. S. V:s i Växjö stift verksamhet under år 1933.

K. S. V:s manskör har under år 1933 deltagit i stiftsmötet i Kalmar och därvid medverkat med körsång vid gudstjänster och förhandlingar.

Under året har en kommitté verkställt utredning angående möjligheten att utöka sångsamlingen Kyrklig Manskör. På grund av musikförlagens alltför höga krav på ersättning för rätt till tryckning av föreslagna hymner har förslaget om utökning av sångsamlingen tillsvidare skrinlagts.

Till reseersättning för deltagande i kyrkosångshögtiden i Uppsala beviljades 600 kr. Albokören har hållit en konsert, till vilken resebidrag lämnats ur K. S. V:s kassa.

Styrelse: Kyrkoherde A. V. Thornell, Söderåkra, ordf.; kantor Emil Andersson, Söderåkra, vice ordf.; kyrkoherde K. Holm, Vislanda, kassör; kantor Amos Svensson, Alvesta, sånganförare; domk-kantor S. Lundin, Växjö, vice sånganförare.

A. V. Thornell.

Meddelanden.

Val. Till innehavare av förenade tjänster har valts i Väne-Ryr, Älvsb., J. F. Holmdahl, Vederslöv, till vik. kantor i Skinnskatteberg, Västm., Fru Svea Johansson.

Lägre organistexamen. Denna notis i föregående numret blev i ombrytningen stympad varför den här införes i sitt fullständiga skick. Musikaliska Akademien har utsett till examinator och censorer vid den lägre organistexamen i *Lund* J. Hedar, examinator, samt B. Anrep-Nordin och S. Sjöberg, censorer; i *Kalmar* D. Becker, ex., samt S. Sjöberg och H. Cederwall, cens.; i *Göteborg* H. Asplöf, ex., samt I. Widéen och B. Anrep-Nordin, cens.; i *Linköping* R. Darell, ex., samt I. Widéen och H. Cederwall, cens.; i *Uppsala* H. Weman, ex., samt O. Olsson och H. Lindquist, cens.; i *Falun* C. Rogberg, ex., samt A. Jobs och O. Morales, cens.; i *Härnösand* C. Håkansson, ex., samt D. Murgård och O. Olsson, cens.; i *Luleå* G. Harlin, ex., samt S. Holmberg och A. Nordvall, cens.

Till lärare vid sommarkurserna för utbildande av kyrkomusiker vid folkskoleseminariet i Lund musikdirektör A. Boberg och musikdirektör T. Wählin, vid folkskoleseminariet i Göteborg domkyrkoorganist H. Asplöf och musikdirektör O. Holmberg, vid folkskoleseminariet i Luleå musikdirektör B. Gustafsson, domkyrkoorganist G. Harlin och fru M. Florin samt vid folkskoleseminariet i Uppsala domkyrkoor-

ganist H. Weman och domkyrkokantor H. Colleen.

Lunds Organist- och kantorsförening avhåller årsmöte i Båstad 10—11 juli.

Palestrinakören från Köpenhamn, som under sin ledare, sånginspektör Mogens Wöldike, under sin korta tillvaro hunnit utvecklas till en av de förnämsta körerna med kyrkomusik på sitt program måste tyvärr upphöra sedan ett flertal av dess medlemmar vunnit anställning i den danska statsradionens kör. Vid sin sista konsert, som förlagts till Lunds Domkyrka, och som bevistades av en åhörareskara som fyllde kyrkan, utförde kören bl. a. Palestrinas Missa papæ Marcelli. Konserten gav intryck av stor konst utan spår av förkonstling.

Förbundet för tyska evangeliska kyrkokörer, om vars nyorganisation tidigare meddelats, håller årets kyrkosångsdag, den 34 i förbundets historia, i Dessau och Zerbst 26—28 maj. Förfrågningar om deltagande göres till Landeskirchenmusikdirektor Professor Preitz, Dessau, Goethestr. 9.

Die Kasseler Musiktage hållas i år 21—23 september. Anmälan till Geschäftsstelle des Arbeitskreises für Hausmusik, Kassel-Wilhelmshöhe Heinrich Schütz-Allee Allee 77.

Händelsfest anordnas av Tyska Händelsällskapet 16—18 juni i Krefeld.

För aftonsången:

Sv. psb. 73: 4—6; 673: 1—5; 265.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 16. Sv. psb. 141: 1—3; 141: 5—6.

Psalt. 19: 8—15. Luk. 11: 14—44.

Tisd. 17. Sv. psb. 167: 1—2; 167: 8. Psalt.

39: 5—14. Luk. 11: 45—12: 21.

Onsd. 18. Sv. psb. 210: 1—2; 210: 9—11.

Psalt. 119: 1—7. Luk. 12: 22—40.

Torsd. 19. Sv. psb. 595: 2—3; 595: 7. Psalt.

46. Luk. 12: 41—13: 9.

Fred. 20. Sv. psb. 216: 1; 216: 8. Psalt.

51: 3—14. Luk. 13: 10—14: 6.

Lörd. 21. Sv. psb. 28: 1—2; 28: 6. Psalt.

96: 1—10. Luk. 14: 7—35.

ATTONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 120: 1—5; 652. Psalt. 119: 169—176.

Jer. 23: 1—4.

För högmässan:

Sv. psb. 121: 5—6; 120: 4—9; 329: 3; 134:

2, 3. [582: 1, 2; 157.] 428: 4.

För aftonsången:

Sv. psb. 199: 2—5; 138: 4—7; 201: 2.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 23. Sv. psb. 537: 1; 537: 4. Psalt.

145: 1—8. Luk. 15: 1—32.

Tisd. 24. Sv. psb. 214: 1—2; 214: 3. Psalt.

71: 1—6. Luk. 16: 1—31.

Onsd. 25. Sv. psb. 201: 1—2; 201: 3. Psalt.

119: 9—16. Luk. 17: 1—37.

Torsd. 26. Sv. psb. 228: 1; 228: 3—4. Psalt.

111: 1—10. Luk. 18: 1—30.

Fred. 27. Sv. psb. 188: 1; 188: 10. Psalt.

102: 2—3, 12—23. Luk. 18: 31—19: 10.

Lörd. 28. Sv. psb. 461: 1—2; 461: 3. Psalt.

105: 1—9. Luk. 19: 11—40.

NIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 430: 9—11; 433. Psalt. 37: 16—19.

Ordspr. 30: 7—8.

För högmässan:

Sv. psb. 207: 1—2; 430: 9—11; 138: 3; 206:

1—4. [155: 8; 157.] 306: 5.

För aftonsången:

Sv. psb. 134; 201: 3—5; 292: 6, 7.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 30 juli. Sv. psb. 430: 10; 430: 11.

Psalt. 145: 8—14. Luk. 19: 41—20: 19.

Tisd. 31. Sv. psb. 172: 1; 172: 7—8. Psalt.

139: 1—12. Luk. 20: 20—21: 4.

Onsd. 1 aug. Sv. psb. 206: 1; 206: 4—5.

Psalt. 119: 89—94. Luk. 21: 5—36.

Torsd. 2. Sv. psb. 306: 1; 306: 4—5. Psalt.

73: 1—3, 23—28. Luk. 21: 37—22: 23.

Fred. 3. Sv. psb. 274: 3—4; 274: 5. Psalt.

34: 1—8. Luk. 22: 24—53.

Lörd. 4. Sv. psb. 25: 1—2; 25: 3. Psalt.

95. Luk. 22: 54—23: 26.

TIONDE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIGHET.

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 323; 433. Psalt. 49: 1—10. 1 Mos. 18: 20—33.

För högmässan:

Sv. psb. 172: 1—3; 323; 327: 3; 388: 1—4.

[151: 3, 4; 158.] 497: 5.

För aftonsången:

Sv. psb. 530: 1—4; 133: 3—7; 531: 1—2.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 6. Sv. psb. 421: 1—2; 421: 3 (afton:

441: 1—3; 441: 4—5). Psalt. 145: 15—21.

Luk. 23: 27—56.

Tisd. 7. Sv. psb. 212: 1; 212: 4. Psalt. 90:

1—14. Luk. 24: 1—31.

Onsd. 8. Sv. psb. 275: 1; 275: 6—7. Psalt.

119: 169—176. Luk. 24: 32—53.

Torsd. 9. Sv. psb. 592: 1—2; 592: 5. Psalt.

121. Tit. 1: 1—2: 10.

Fred. 10. Sv. psb. 170: 1; 170: 4—5. Psalt.

143: 1—8. Tit. 2: 11—3: 15.

Lörd. 11. Sv. psb. 264: 1—2; 264: 3. Psalt.

148. Filemon v. 1—25.

**ELFTE SÖNDAGEN EFTER TREFALDIG-
HET.**

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 170; 433. Psalt. 50: 1—8. Dan.
9: 15—19.

För högmässan:

Sv. psb. 183: 1, 2; 170; 47: 1; 182: 1—3
[154: 9—10; 158.] 185: 7.

För aftonsången:

Sv. psb. 145: 1—5; 200: 3—5; 411: 7.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 13. Sv. psb. 425: 1; 425: 3—4 (afton:
303; 439). Psalt. 36: 2—10. Apg. 1: 1—26.
Tisd. 14. Sv. psb. 176: 2; 176: 9—10. Psalt
42: 1—6. Apg. 2: 1—36.
Onsd. 15. Sv. psb. 289: 3—4; 289: 7. Psalt.
71: 17—23. Apg. 2: 37—3: 10.
Torsd. 16. Sv. psb. 224: 1—2; 224: 3. Psalt.
16: 1—11. Apg. 3: 11—26.
Fred. 17. Sv. psb. 144: 5; 144: 7—8. Psalt.
4: 2—9. Apg. 4: 1—31.
Lörd. 18. Sv. psb. 328: 1—2; 328: 3. Psalt.
24: 1—6. Apg. 4: 32—5: 16.

**TOLFTE SÖNDAGEN EFTER TREFAL-
DIGHET.**

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 328: 433. Psalt. 12: 1—7. Ordspr.
12: 17—22.

För högmässan:

Sv. psb. 137: 1; 328: 2—3; 329: 3; 297: 1—4.
[154: 9, 10; 158.] 423: 5.

För aftonsången:

Sv. psb. 140: 1—4; 668: 4—6; 332: 2.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 20. Sv. psb. 424: 1; 424: 4—5 (afton:
442: 3—4; 442: 5.) Psalt. 103: 1—13. Apg.
5: 17—6: 7.
Tisd. 21. Sv. psb. 204: 1—2; 204: 3. Psalt.
30: 2—13. Apg. 6: 8—7: 29.
Onsd. 22. Sv. psb. 297: 7; 297: 8. Psalt.
37: 1—6, 23—28. Apg. 7: 30—53.
Torsd. 23. Sv. psb. 658: 1—2; 658: 5. Psalt.
18: 29—35. Apg. 7: 54—8: 13.
Fred. 24. Sv. psb. 146: 6—7; 146: 8—9.
Psalt. 22: 24—32. Apg. 8: 14—40.
Lörd. 25. Sv. psb. 269: 1—2; 269: 3. Psalt.
65: 2—9. Apg. 9: 1—21.

**TRETTONDE SÖNDAGEN EFTER TRE-
FALDIGHET.**

(Grön skrud.)

För helgsmålsbönen:

Sv. psb. 144: 8—10; 443. Psalt. 69: 31—37.
Jona 3: 10—4: 11.

För högmässan:

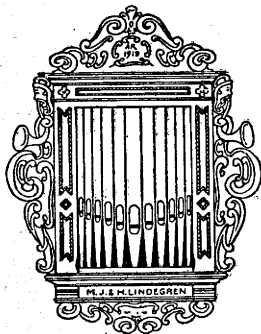
Sv. psb. 274: 1, 2; 144: 8—10; 285: 6; 567.
[153: 13, 14; 158.] 221: 2.

För aftonsången:

Sv. psb. 25; 194; 289: 7.

För veckans dagliga andakter:

Månd. 27. Sv. psb. 429: 6—8; 429: 9—10.
Psalt. 103: 15—22. Apg. 9: 22—43.
Tisd. 28. Sv. psb. 205: 1; 205: 8—9. Psalt.
34: 2—9. Apg. 10: 1—23.
Onsd. 29. Sv. psb. 284: 1—2; 284: 3. Psalt.
25: 4—14. Apg. 10: 24—48.
Torsd. 30. Sv. psb. 376: 1; 376: 7—8. Psalt.
23. Apg. 11: 1—30.
Fred. 31. Sv. psb. 567: 1—2; 567: 4. Psalt.
55: 2, 5—9; 23. Apg. 12: 1—25.
Lörd. 1 sept. Sv. psb. 579: 3; 579: 5—6.
Psalt. 92: 2—8, 13—16. Apg. 13: 1—31.

H. Lindegren, Orgelfabrik

2:dra Långgatan 39, GÖTEBORG

TELEFONER: Bostad och Kontor 426 38, Fabriken 493 38

Tillverkning av piporglar med precis ton-
angivning och en enastående hållbarhet.
Intonationen utföres efter såväl äldre som
nyare metoder.

Verkligt kvalitetsarbete till moderat pris

Över 25 års praktik

Herman Nordfors & Co. PIPORGELFABRIK LIDKÖPING

Tel. Kontoret 145. Tel. Bostaden 593.

Tillverkar piporglar efter nyaste konstruk-
tioner. Moderniseringar, insättning av elek-
trisk bälgedrift och stämningar utföres om-
sorgsfullt. Finaste intyg från framstående
musici. Dispositions- och kostnadsförslag på
begäran omgående gratis.

KYRKO-ORGLAR

Olof Hammarberg

Nya Varvet - Göteborg

*Renoveringar, stämningar. Först-
klassigt utförande. Moderata priser.*

C. O. SVENSON

ARTIST OCH KONSERVATOR
KUNGSBACKA
(i. d. Långedrag, Göteborg)

Specialité: KYRKOARBETEN
Moderata priser.

Förenade ord. klockare-, organist- och folkskolläraretjänsten (manl.)

vid Gårdsjö skola (B: 1) inom Lerbäckskol-
distrikt, Örebro l., sökes inom 42 dagar från
d. 20 april hos kyrko- och skolrådet, adr.
Lerbäck, som även meddelar närmare upp-
lysningar om tjänsten:

J. W. Grönlunds Orgelfabrik

Kåge, Tel. 27.

Tillverkning av Piporglar
i modernaste utförande för
kyrkor och kapell.

Orgelharmonium för hem
och skolor. Renovering och
stämning av äldre orgelverk

Insättning av elektriska
orgelfläktar.

Fina intyg av framstående
musikdirektörer och kyrko-
myndigheter.

Förslag kostnadsfritt på begäran.

Daniel Olson och A. G. Joelsson

Koralförspel

— 38 st. —

Kr. 2:75

Diakonistyrelsens Bokförlag

LEDIGFÖRKLARADE KYRKOMUSIKERTJÄNSTER

B. Förenade med folkskolläraretjänster.

I Gårdsjö (adr. Lerbäck, Örebro län)
sökes före 1 juni. Skolform B1. Lön
1,000 kr. + 2 ålderstillägg à 100 kr. Se
annons.

I Viby (adr. Vretstorp, Örebro län) sö-
kes före 6 juni. Lön 700 kr.

I Kinne-Vedum (adr. Forshem, Skara-
borgs län) sökes före 5 juni. Lön 500 kr.

I Nödinge (adr. Surte, Alvsborgs län)
sökes före 10 juni. Skolform B2. Lön
750 kr.

I Sund (adr. Ydre, Östergötlands län)
sökes före 19 juni. Skolform C2. Lön
600 kr.

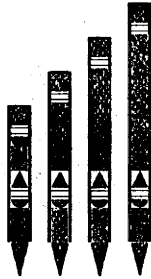
ÅKERMAN & LUNDS NYA ORGELFABRIKS AKTIEBOLAG

KUNGL. HOVLEVERANTÖR.

Tel. 26

SUNDBYBERG

Tel. 26

Tillverkning av Piporglar
för kyrkor, kapell och konsertsalar.

Om- och tillbyggnader,
reparationer, omställningar och rengöringar av gamla orgelverk, samt inmontering av elektriska blåsverk utföras.

Uteslutande svenskt material och arbete.

Ett stort tidevarv skildras.

Reformation . . . kyrkokris . . . tillkomsten av våra kyrkliga böcker . . . viktiga kyrkomöten . . . liturgiska strider . . . motreformation.

Läs *HJALMAR HOLMQUIST*

Svenska Kyrkans Historia

Band III, Reformationstidevarvet 1521—1611.

800 sidor. 154 illustr. Häft. 17:—, klotb. 19: 50,
halvfr. band 23:—, Prospekt gratis!

Svenska Kyrkans Diakonistyrelses Bokförlag